

Binnen de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben enkele fracties de behoefte enkele vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ten aanzien van het Jaarplan 2017 van de Inspectie SZW (Kamerstuk 34 550 XV, nr. 15).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Bosman

De griffier van de commissie,
Van der Linden

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks	5
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	5
Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie 50PLUS	6
II Antwoord / Reactie van de Minister	7

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

In hoeverre is verminderde capaciteit van de Inspectie SZW een gevolg van programma keuzes die arbeidsintensiever zijn, zoals bij arbeidsmarkt-fraude waar de focus komt te liggen op onderbetaling en overtredingen van de Wet minimumloon in plaats van illegale tewerkstelling?

In de brief van de Minister van 23 september 2016 (Kamerstuknummer 34 550 XV, nr. 5) wordt aangegeven dat de gemiddelde zaaktijd van 22 uur in 2015 is opgelopen naar 35 uur in het eerste half jaar van 2016. Welke verwachting heeft de Inspectie voor het jaar 2017 voor de gemiddelde zaaktijd? Wat is de oorzaak/zijn de oorzaken van de opgelopen zaaktijd? Maakt de Inspectie naast een escalatieladder ook gebruik van een de-escalatieladder om invulling te geven aan risico gestuurd toezicht? Zo ja, op welke manier?

Van welke openbare bronnen maakt de Inspectie gebruik? En hoe wordt deze informatie op waarde geschat? Op welke manier wordt de integriteit van bedrijven in acht genomen bij het gebruik van openbare bronnen? Hoe gaat de Inspectie SZW de schaarste aan kennis aanpakken? Wat is het effect van schaarste aan kennis op de kwaliteit en kwantiteit van inspecties?

Kan het terugbrengen van de kennis schaarste binnen de Inspectie SZW een bijdrage leveren aan een betere inzet van de formatie?

Op welke manier worden de aannames van de Inspectie SZW ten aanzien van de stijging van ongevallen en klachten onderzocht? Wanneer zal dit onderzoek gereed zijn?

Zijn deze aannames vertaald in het beleid van de Inspectie?

Wat is de omvang van de niet gerealiseerde reguliere activiteiten door de Inspectie in 2016?

Welke omvang heeft het na-ijleffect?

Hoe beïnvloedt dit na-ijleffect de verwachting uitgesproken in de brief van 23 september 2016 (Kamerstuknummer 34 550 XV, nr. 5) dat de werkzaamheden meer ruimte voor risico gestuurd werk, inspecties gericht op blootstelling aan gevaarlijke stoffen en Besluit risico's zware ongevallen (Brzo) inspecties moet geven? Wat betekent het na-ijl effect voor de inspectiekosten in kader van de Brzo?

Wat is de reden dat de Inspectie aangeeft dat een mogelijk volgende fase in de openbaarmaking van de inspectieresultaten betrekking zal hebben op de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet en Arbeidstijdenwet? Waarom is het openbaar maken van de inspectieresultaten wenselijk? En hoe wordt hierbij zorgvuldigheid in acht genomen? Op welke manier wordt er door de Inspectie gebruik van nudging? Welke middelen worden hierbij ingezet?

Welke uitgangspunten worden gehanteerd voor het bepalen van de hoogte van de boetes die het Bureau Boete Dwangsom en Inning (BDI) oplegt?

In figuur 2 is onder het onderdeel Opsporing: vastgesteld nadeel (mln €) een sterke afname te zien in de ramingen van 2016 en 2017 ten opzichte van de realisatie in 2015, namelijk van € 66 mln naar € 10–20 mln. Kan de Inspectie aangeven wat deze daling veroorzaakt?

Hoeveel onderzoeksverzoeken ontvangt de Inspectie jaarlijks van sociale partners en bewindslieden? Hoeveel capaciteit en tijd nemen deze verzoeken op jaarbasis in beslag? Kan de Inspectie iets zeggen over de toegevoegde waarde van deze onderzoeken?

Wordt er gekeken om de capaciteitstoedeling van 20% aan centrale ondersteuning, zoals management, ICT en HRM, te verminderen? Hoe is de capaciteitstoedeling over de afgelopen 5 jaar geweest?

Wat is de reden dat 2,6% van de capaciteit door de Inspectie wordt ingezet op notoire overtreders en misstanden? Wat is de reden dat de Inspectie SZW meer capaciteit vrij maakt voor het nieuwe programma Participatie en zelfredzaamheid dan voor bijvoorbeeld notoire overtreders en misstanden?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de nieuwe inrichting van het programma bedrijven met gevaarlijke stoffen? Hoe vaak is er een gefingeerd dienstverband geconstateerd? Om wat voor fraude-bedragen ging het bij gefingeerde dienstverbanden?

Hoe vaak heeft een gefingeerd dienstverband geleid tot een onderzoek en vervolging?

Welke concrete stappen neemt de Inspectie om de meldingsbereidheid van misstanden te vergroten? Wat is de aanleiding dat de Inspectie SZW zich specifiek gaat richten op de wellnessbranche?

Zijn de inspecteurs van de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) bevoegd en getraind om te kunnen inspecteren op de arbeidsomstandighedenwetgeving?

Welke tijds- en capaciteitsbesparing wordt er bewerkstelligd door de NVWA te laten inspecteren op arbeidsomstandighedenwetgeving binnen de horeca?

Vindt deze vorm van taakdeling tussen Inspectie en toezichthouders vaker plaats? Zo ja, op welke manier en tussen welke inspectie en toezichthouders?

Op welke cijfers baseert de Inspectie SZW zich dat een deel van de branche de wet- en regelgeving ontduikt en zich bezig houdt met malafide praktijken? Hoe groot is het deel dat wet- en regelgeving ontduikt en zich bezig houdt met malafide praktijken?

Heeft het verwijderen van malafide bedrijven uit het SNA-register invloed op de bedrijfsvoering van deze malafide bedrijven? Om hoeveel malafide bedrijven gaat het wanneer de Inspectie aangeeft dat minstens 10% haar activiteiten moeten hebben gestaakt?

Wat is de omvang van de structurele misstanden binnen de schoonmaak? Waarom verwacht de Inspectie slechts 10% van de totale doelgroep te bereiken met communicatie? Hoe effectief acht de Inspectie het middel van communicatie om de doelgroep te bereiken?

Wat is de reden dat de Inspectie SZW geen kwantitatieve doelstellingen heeft opgenomen in haar programma Misbruik regelingen voor het jaar 2017? De Inspectie heeft een aantal jaren geleden een neerwaartse trend geconstateerd in de naleving van arbozorgverplichtingen bij met name het MKB. Kan de Inspectie aangeven wat hier de oorzaak achter is? Ligt dit aan hoge regel- en administratiedruk bij arbozorg die moeilijk is op te brengen door kleinere bedrijven? Op welke punten is de ambitie van de Inspectie nog niet in volle omvang gerealiseerd?

Wat wordt er bedoeld met universeel inzetbaar personeel?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV hebben kennisgenomen van het Jaarplan 2017 van de Inspectie SZW en hebben hierover enkele vragen:

Hoe groot is de pakkans per toezichts-programma?

Hoeveel sancties zijn er per programma opgelegd en welke waren dit?

Zijn er geconstateerde overtredingen, die staan opgesomd op blz 19, waarbij geen sanctie is opgelegd?

Illegale tewerkstelling

Hoe vaak is het de afgelopen 5 jaar voorgekomen dat bedrijven zonder dat zij daarvoor een (geldige) vergunning hadden buitenlandse werknemers in dienst hadden?

Hoe vaak en welke sancties zijn er in geval van illegale werknemerschap opgelegd?

Is er na beboeting herhaling geconstateerd. Zo ja, hoe vaak en welke sancties zijn daarop gevolgd?

Wat is de maximale sanctie die is opgelegd voor illegale tewerkstelling?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie vinden het zeer zorgelijk dat het aantal meldingen van ongevallen en dodelijke ongevallen stijgt. Als één van de mogelijke oorzaken wordt genoemd de «nog steeds groeiende schil met meer zzp'ers en uitzendkrachten». Kan deze aanname nader worden uitgelegd en geduid? De Inspectie SZW inspecteert toch niet alleen bij bedrijven met vaste krachten?

In hoeverre is er een relatie te leggen tussen de verminderde capaciteit van de Inspectie SZW en het toegenomen aantal ongelukken? In het rapport wordt aangegeven dat vanwege de geringe capaciteit de focus van de Inspectie vooral gericht is geweest op de hoge risico's en dat daarmee de bedrijven met middelhoge en lage risico's terzijde zijn geschoven. Kan nader worden gespecificeerd hoeveel ongelukken hebben plaatsgevonden, in bedrijven met lage, middelhoge of hoge risico's?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het jaarplan van de Inspectie SZW. Zij hebben enkele vragen.

De leden van de D66-fractie vragen al enkele jaren aandacht voor de forse terugloop van het aantal inspecties op arbeidsmarktfraude. Zij lezen dat de Inspectie de inzet afweegt tegen het nagestreefde maatschappelijke effect. Die keuze valt te billijken, maar gegeven het feit dat de aanpak van schijnconstructies en onderbetaling een prioriteit is van de Minister, bevreemdt het deze leden dat de Inspectie de inzet op deze onderzoeken structureel terugschroeft. Welk maatschappelijk effect wordt hier nagestreefd? De leden van de D66-fractie merken op dat in het vorige jaarplan (2016) van de Inspectie SZW het aantal geraamde inspecties Wet Arbeid Vreemdelingen (Wav), Wet Minimumloon (Wml), Arbeidstijdenwet (Atw) of Wet Allocatie Arbeidskrachten door Intermediairs (Waadi) 3.800 tot 4.800 bedroeg. In het jaarplan 2017 is de raming voor 2016 teruggeschoefd naar 2.500–3.500, zo'n 35 procent lager. Ook voor 2017 is de inzet beperkt. De leden van de D66-fractie vragen of de Minister gedetailleerd kan toelichten waarom het aantal inspecties in deze categorie wordt verminderd en wat dit betekent voor het nagestreefde maatschappelijke effecten. Ook vragen deze leden hoeveel extra inspecteurs er nodig zouden zijn om het aantal inspecties te verhogen naar de eerder geraamde 3.800–4.800.

De leden van de D66-fractie complimenteren de Inspectie SZW voor de website www.inspectieresultatenszw.nl. Wel vragen zij of de zoekfunctie kan worden uitgebreid met wel of geen overtreding vastgesteld. Deze leden zien openbaarmaking van de inspectieresultaten op naleving van de Arbeidsomstandighedenwet en Arbeidstijdenwet ook als een mogelijke zinvolle vervolgstap. De leden van de D66-fractie vragen wat er in de weg staat om inspectieresultaten op deze wetgeving openbaar te maken.

De leden van de D66-fractie lezen dat een groter deel van de inspectiecapaciteit wordt ingezet op ongevallen en signalen vanuit de samenleving. Deze leden vragen of er ook daadwerkelijk een groei is van het aantal ongevallen. Ook vragen zij hoe vaak signalen vanuit de samenleving daadwerkelijk tot een constatering van een overtreding leiden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de fractie van GroenLinks danken de Minister voor het toezenden van het jaarplan 2017 van de Inspectie SZW. Inspectie en handhaving is een cruciaal middel om te komen tot een fatsoenlijke en eerlijke arbeidsmarkt.

De leden van de fractie van Groenlinks hebben nog enkele vragen over het jaarplan.

In het jaarplan staat dat wetswijzigingsonderdelen «wijziging stukloonbepaling», «plicht om meerwerk uit te betalen» alsmede het verbod inhoudingen en de «uitzondering daarop voor kosten van huisvesting en zorgverzekering» effectiever toezicht op naleving van het minimumloon mogelijk maken. Ziet de Inspectie nog ruimte voor verbetering van deze wetten om het toezicht op naleving van het minimumloon eenvoudiger en effectiever te maken?

Waarom is de raming van het aantal inspecties in 2017 lager dan de raming in 2016, en zijn beide lager dan de realisatie van het aantal inspecties in 2015? (figuur 2 pagina 19)

Uit de figuur op pagina 23 blijkt dat dat het programma Schoonmaak afloopt na 2017. Klopt dit? Waarom is dit het geval? Bij schoonmaak zijn veel gevallen van onderbetaling en misbruik. Hoe gaat de Inspectie daar verder op inzetten?

Wat voor handhaving doet de Inspectie om stagemisbruik te voorkomen?

Hoeveel meldingen zijn er bij de Inspectie SZW in 2016 binnengekomen?

Wat wordt gedaan met de meldingen stagemisbruik die bij FNV Jong binnenkomen?

Het Jaarplan constateert dat in de eerste 6 maanden van 2016 het aantal dodelijke ongevallen op de werkvloer met 39% is gestegen. De Inspectie geeft aan de oorzaken van deze uiterst zorgwekkende ontwikkeling te onderzoeken. Kan de inspectie nader toelichten hoe dit onderzoek wordt verricht?

De Inspectie geeft aan dat vanaf 2017 de situatie ontstaat dat, indien het ongevals- onderzoek doorstijgt, ook voor de hoge risico's de inzet van capaciteit flink wordt beperkt. Veel gevaarlijk werk wordt door tijdelijke krachten of zzp'ers verricht. Die blijven vaak buiten het zicht van de Inspectie SZW en van andere actoren op het gebied van veiligheid. Is de Inspectie bereid om als tussenmaatregel ook bedrijven die met veel gevaarlijke stoffen werken zonder vooraankondiging te bezoeken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het Jaarplan 2017 van de Inspectie SZW. Zij hebben hierover nog onderstaande vragen en opmerkingen.

1. Ontwikkelingen in het werkveld van de Inspectie

De leden van de SP-fractie constateren dat de doorgeslagen flexibilisering van de arbeidsmarkt gevolgen heeft voor de werkzaamheden van de Inspectie. De leden vrezen dat de Inspectie onvoldoende capaciteit heeft om de steeds creatievere manieren waarop werkgevers de wet proberen te omzeilen, effectief aan te pakken. Wat is de beschikbare capaciteit van de Inspectie en hoe heeft deze zich de afgelopen jaren ontwikkeld? Waarom wordt gelet op het grote aantal misstanden op de werkvloer de Inspectie niet uitgebreid? De leden verwachten een uitgebreide reactie op de geuite zorgen en gestelde vragen.

Kan de Minister reageren op de uitspraak van de FNV: «In plaats van de grote boeven aan te kunnen pakken, zoals op de Centrale As of bij bouw van de A2-tunnel, waar tonnen te halen zijn, lijkt de Inspectie vooral achter de Chinees op de hoek aan te zitten.» Voorts vragen de leden of de Minister de mening van de vakbond deelt dat zij niet het geld en de wettelijke bevoegdheid hebben om bijvoorbeeld de administratie in beslag te nemen en de Inspectie wel. Is het tevens juist dat de Inspectie wel onderzoeken mag doen maar bij menig geconstateerde overtreding geen boete kan worden opgelegd omdat er geen boete in de wet staat?¹

2. Uitgangspunten en optiek voor het inspectiehandelen

De leden merken op dat bij de opsomming van organisaties, diensten en bedrijven waarmee wordt samengewerkt uitgerekend de Belastingdienst ontbreekt. Kan de Minister reageren op de volgende uitspraak van de FNV: «De Belastingdienst zou dit (de inzet van schijnzelfstandigen, SP) kunnen aanpakken, maar omdat er geen intensieve samenwerking tussen Inspectie en Belastingdienst van de grond komt, blijven deze misstanden bestaan. Te weinig bevoegdheden, te weinig mensen in het veld, en te veel schotten. Handhaving is blijkbaar geen prioriteit voor onze overheid.» Is de Minister bereid de samenwerking tussen de Inspectie en de Belastingdienst alsnog te intensiveren?²

5. Bedrijfsvoering

De leden van de SP-fractie waren destijds voorstander van het samengaan van de Arbeidsinspectie, de Inspectie Werk en Inkomen en de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst in één Inspectie SZW. De leden vragen zich af hoe de Minister staat tegenover één Nationale Inspectie, in plaats van de grote hoeveelheid bestaande inspecties, waarin voldoende kennis en kunde wordt verenigd om misbruik en misstanden snel en grondig te kunnen onderzoeken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie 50PLUS

De leden van de fractie van 50PLUS hebben met belangstelling het inspectieverslag SZW 2017 gelezen. De leden van de 50PLUS-fractie geven aan de inzet en kundigheid van inspecteurs te waarderen, die spreken uit het rapport. De voorbeelden spreken voor zich en duidelijk is dat de Inspectie SZW nog steeds hard nodig is en blijft.

Op pagina 9 spreekt de Inspectie over verschillen in veiligheidscultuur bij arbeidsmigranten. Ook wordt de meertaligheid genoemd hetgeen kan leiden tot communicatieproblemen. Ondernemers proberen te profiteren van de economische ruimte, de Inspectie noemt het uitnutten. Hoe borgt de Inspectie de verschillende belangen werkgever/werknemer? Hoe signaleert zij de misstanden die hieruit voortvloeien?

¹ Zie bericht NRC, «Hoe de eigen «cao-politie» de FNV nieuw vuur moet geven», d.d. 29 april 2017.

² Zie bericht NRC, «Hoe de eigen «cao-politie» de FNV nieuw vuur moet geven», d.d. 29 april 2017.

Op pagina 11 wordt gemeld dat het aantal gemelde ongevallen stijgt en het aantal dodelijke ongevallen stijgt. De Inspectie onderzoekt de oorzaken, die mogelijk mede kunnen liggen in het groeiende aantal flexwerkers. Kunt u al wat zeggen over het onderzoek naar de oorzaken? Is er al meer duidelijkheid?

Wij krijgen berichten dat er op de eerste hulpafdelingen een groot aantal ongevallen binnenkomt van bouwvakkers met een Oost Europese nationaliteit, herkent de Inspectie dit beeld?

Verder geeft de Inspectie aan dat vanaf 2017 de situatie ontstaat dat, indien het ongevalsonderzoek doorstijgt, ook voor de hoge risico's de inzet van capaciteit flink wordt beperkt.

Voor 50PLUS is het onacceptabel dat zelfs ongevallen met een hoog risico niet meer onderzocht worden omdat de capaciteit te beperkt is. Hoeveel extra formatie is er nodig om dit te waarborgen? Wat ons betreft moet alles op alles gezet worden om dat te realiseren.

Op pagina 16 wordt gemeld dat de Inspectie SZW een stap verder gegaan is door ook de inspectieresultaten van haar toezicht op de toepassing van de Wet minimumloon, de Wet arbeid vreemdelingen en de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs openbaar te maken; zie www.inspectieresultatenszw.nl. De wettelijke basis hiervoor komt voort uit de Wet aanpak schijnconstructies. Wij complimenteren de Inspectie want de schrijvende voorbeelden in de tuinbouw en de uitzendbranche die genoemd worden geven aan dat dit echt nodig is en blijft.

Het formatiebudget voor de Inspectie SZW daalt in de periode 2013–2018 als gevolg van de taakstellingen van Rutte I en Rutte II. In hoeverre is de Inspectie nog in staat met dit afgeslankte budget de ambitieuze meerjarige doelstellingen te realiseren, zoals verwoord in dit Jaarplan? Waar treden – nu of in de nabije toekomst – knelpunten of beperkingen op? De leden van de 50PLUS-fractie verwijzen in dit verband naar het overzicht op pagina 19 met Kerncijfers Handhaving over de periode 2015–2017 (figuur 2). De cijfers in het overzicht vertonen een neerwaartse tendens over de jaren.

In het Jaarplan wordt aangegeven dat het belangrijk is de effectiviteit van de Inspectie kwantitatief te meten, en breder het «maatschappelijk effect» vast te stellen. De leden van de 50PLUS-fractie zijn het daar volstrekt mee eens. Bij bepaalde thema's echter zijn beoogde doelen zeer open en algemeen geformuleerd. Als voorbeelden kunnen worden genoemd de thema's: arbeidsuitbuiting, schijnconstructies, horeca- en detailhandel, uitzendbureau's, bouw, misbruik van regelingen, asbest, misstanden en notoire overtreders, transport en logistiek en arbozorg. Bij andere thema's zijn doelen veel concreter, en meer specifiek benoemd. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de thema's: BRZO-bedrijven, schoonmaak, metaal, psychosociale arbeidsbelasting (PSA) en de agrarische en groene sector. Kan dit verschil, en daarmee ook het verschil in de mogelijkheid om de effectiviteit van beleid te «meten» en overtuigend vast te stellen, toegelicht worden? Wordt er voor alle aandachtsvelden en thema's maximaal ingezet op het formuleren van concrete, «meetbare» doelen?

II Antwoord/ Reactie van de Minister